

Riksdagens ombudsmän - JO

Box 16327

103 26 Stockholm

Anmälan till Riksdagens ombudsmän

Anmälan avser:

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, Dom 2017-02-15 i mål nr M 2361-06,

SVEA HOVRÄTT, Mark- och miljööverdomstolen, Dom 2018-03-27 i mål nr M 2433-17

Med utgångspunkt i 3 § i instruktion för Riksdagens ombudsmän, att ombudsmännen skall särskilt tillse att domstolar och förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet iakttaga regeringsformens bud om saklighet och opartiskhet och att medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter ej träds för när i den offentliga verksamheten, anmäler vi härmed Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt och Mark- och miljööverdomstolen vid Svea Hovrätt, för att ha brutit mot de grundläggande reglerna i Miljöbalken avseende samråd innan en miljö-konsekvensbeskrivning kan läggas fast och därmed kraven på saklighet och opartiskhet.

I domen från Mark och miljödomstolen argumenteras för att samråd inte behöver ske eftersom ett tidigare samråd skett 2007 i samband med en tidigare ingiven MKB. Den bedömning som domstolen gör utgår från att den ursprungliga MKB:n föregåtts av omfattande samrådsåtgärder vidare att denna berört lakvattenfrågor. Vidare skriver man: "Härigenom finns enligt domstolens mening erforderligt utredningsunderlag i målet för bedömning av frågor om människors hälsa och eventuell påverkan på enskilda intressen. Den kompletterande MKB som nu upprättats och som krävs för prövning enligt 7 kap. 28 b och 29 §§ miljöbalken avser endast specifika allmänna intressen." Man menar vidare att den MKB som nu upprättats endast är av kompletterande art och att ärendets avgörande föregåtts av en muntlig förhandling där Länsstyrelsen, kommunen och miljöförbundet har tagit aktiv del och att deras synpunkter är väl kända.

I Mark- och miljööverdomstolen har beslutet överklagats och till stor del bygger klagande sina argument just på bristen av samråd i förening med att de utsläppsnivåer som godkänts av domstolarna – med vissa justeringar i överinstans – sker i ett Natura-2000 område med synnerligen känsliga ekosystem. Länsstyrelsens synnerligen välskrivna och välmotiverade överklagande förbigås helt av Mark- och miljööverdomstolen. Likaså framhåller Södra skogsägarna ekonomisk förening, Sveaskog Förvaltnings AB och JEB m.fl. att de trots att de är verksamhetsutövare och sakägare inte fått ta del av processen och därmed påverka utformningen av ifrågakvarande MKB.

Avledandet av lakvatten i Mörrumsån, klassad som ett Natura-2000 område vilket i sig är ett besynnerligt beslut, gör att det finns alla skäl i världen att fatta beslut som är väl underbyggda med en betydande respekt för medborgerlig insyn och inflytande. Dessa värden är särskilt viktiga när det gäller insyn och delaktighet. Erfarenhet visar att medborgerlig medverkan stärker legitimiteten i

beslutet och respekten för domstolen. Domstolens argumentering som vilar tyngre mot Hav och vattenmyndighetens utlåtande och än mot Länsstyrelsen i Blekinges argumentering och dess fullständiga brist på respekt för denna, visar snarare på ett lättvindigt sätt att befria sig från ärendet snarare än att ta sakägarnas oro och argument på allvar och därmed återförvisa ärendet till mark och miljödomstolen för förnyad prövning.

Av de domskäl som överinstansen lägger fram framgår att man förutsätter att gränsvärdena som anges inte överskrids. Det är vidare tydligt att domstolen menar att gränsvärdeskontrollen skall ske av den som ansvarar för utsläppen av lakvattnet genom så kallad egenkontroll. Domstolen skriver vidare att: ”Mark- och miljööverdomstolen ansluter sig till Havs- och vattenmyndighetens bedömning i frågan om lakvattnets påverkan på Natura 2000-området och bedömer att utsläppet av lakvatten, med de villkor som föreskrivits i mark- och miljödomstolens dom, inte kommer att skada de livsmiljöer i området som avses skyddas eller medför att de arter som avses skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arterna.” Men var är garantierna att så inte sker. Ett ytterligare problem är att gränsvärdena gäller för ett antal ämnen som man känner till finns i avfallet, men det är sedan tidigare känt att just lakvatten kan innehålla en mängd skadliga ämnen som inte upptas i listan, till exempel dioxiner. Ett annat problem som helt förbigås är frågan om riskerna med kombinationseffekter av att kemikalier av olika slag blandas. Ett samrådsförfarande inför MKB:n rörande lakvattenutsläpp 2017 kunde ha fått en helt annan inriktning genom att forskningen rörande dessa så kallade ”cocktails” uppmärksammats på senare år, något som knappast diskuterats vid det föregående samrådet tio år tidigare. Riskerna med dessa utsläpp i ett känsligt ekosystem kan inte underskattas. Vidare kan det antas att kontrollen av utsläppen kommer att ske genom egenkontroll, efter omfattande undersökningar i Hanöbukten och nu senast i Vättern vid Aspa bruk är det klart fastställt att egenkontroll och myndigheters uppföljning av att egenkontrollen fungerar är minst sagt bristfällig.

Således anmäler vi Mark- och miljödomstolen i Växjö och Mark- och miljööverdomstolen i Svea Hovrätt till granskning av Riksdagens ombudsmän. Anledning till anmälan bygger på att dessa (1) har avkunnat dom i ett ärende som inte beretts i laga ordning, (2) för att båda dessa instanser på ett flagrant sätt ha överträtt den demokratiska ordning som ligger till grund för att i miljömål, och då särskilt i Natura-2000 områden, ge avgörandet den legitimitet som lagstiftaren genom utformandet av lagstiftningen har syftat mot, (3) att båda domstolarna genom domarna förnekat parterna att kunna påverka utformningen av miljökonsekvensbeskrivningen. Således föreligger ett demokratiskt underskott i domarna som klart påverkar frågan om saklighet och opartiskhet.

Vi begär vidare att Riksdagens ombudsmän skall överväga att framställa en begäran till Riksdagen om översyn av domstolsordningen i mark och miljömål. Det har i ett synnerligen stort antal fall, särskilt vitesfrågor, visat sig att allmänna domstolar saknar avgörande insikt för att döma i mål med förvaltningsrättslig anknytning. En återgång av mark- och miljömålen till förvaltningsdomstolarna vore det enda rätta.

Swedish Coast and Sea Center

Lund 2018-06-28

Erik Skog, ordf.

Kjell Andersson, v ordf.